

SECVENȚE ASUPRA MORȚII VIOLENTE A PERSOANELOR DE VÂRSTĂ ÎNAINȚATĂ Gheorghe Baci, Andrei Tertîșnii, Octavian Jardan Catedra Medicină Legală, USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

Concerning to Violent Death of the Old-aged Persons

There were analyzed 383 cases of violent death of persons over 60 years old, investigated during the period of 2010–2011, within the Thanatology department of the Forensic Medical Center. Mechanical trauma (47%), followed by the acute intoxications (24,4%) and asphyxias (19,4%) prevail in the structure of violent death of old-aged persons. Cranio-cerebral trauma (60,4%) in cases of mechanical trauma; alcohol intoxications (64,3%) in cases of acute intoxications; blocking of respiratory pathways by foreign objects (39,5%) and fluids (14,5%) in cases of asphyxia and hypothermia (77,2%) served as the cause of death.

Rezumat

Se caracterizează 383 cazuri de moarte violentă a persoanelor peste 60 de ani, cercetate (2010–2011) în secția tanatologie a CML din Chișinău. În structura morții violente a bătrânilor predomină traumele mecanice (47%), urmate de intoxicațiile acute (24,4%) și asfixiile mecanice (19,4%). Cauzele nemijlocite a deceselor au fost: traumele cranio-cerebrale (60,4%) în leziunile mecanice; intoxicațiile cu etanol (64,3%) în cadrul intoxicațiilor acute; obturarea căilor respiratorii cu corpuri eterogene (39,5%) și lichide (14,5%) în asfixiile mecanice; hipotermie (77,2%) în grupa factorilor fizici de acțiune.

Actualitatea

Cazurile de moarte violentă ocupă un loc aparte în structura mortalității generale a populației din majoritatea țărilor lumii. Aceasta se datorează numărului crescut de accidente rutiere, calamități naturale, catastrofe tehnologice, conflicte militare regionale etc. Din aceste motive, problema dată a căpătat o importanță mare pentru societățile civile și organele de stat. Nu mai puțin interes prezintă problema nominalizată pentru organele de drept, care sunt abilitate a cerceta fiecare caz aparte, în scopul stabilirii adevărului socio-juridic.

Pentru stabilirea circumstanțelor în care s-a produs evenimentul, o mare contribuție are expertiza medico-legală, menită să prezinte organelor de drept reale probe, bazate pe date obiective și argumentări științifice, pentru a demonstra legăturile de cauzalitate dintre acțiunile antisociale și consecințele lor asupra victimei. Această valoare devine tot mai evidentă în condițiile de creștere a actelor criminale.

Sistematizarea datelor serviciului medico-legal din Republica Moldova pe parcursul a trei decenii (1964–1993) au demonstrat, că moartea violentă a constituit în mediu 65% din numărul total de cercetări medico-legale pe cadavre. Aproximativ aceleași indice (60%) s-a stabilit și în anii premergătorii (1998–1999). Rezultatele investigațiilor noastre au arătat, că frecvența morții violente se află în anumită dependență de sexul și vârsta victimelor. În jurul de 80% din victime al morții violente devin bărbații, inclusiv persoanele apte de muncă (67%), în vârsta de 18-60 ani. Totodată, numărul persoanelor în vârsta peste 60 de ani, rămâne destul de înalt (24,2%), cu o tendință de micșorare a numărului de omucideri, odată cu creșterea vârstei oamenilor bătrâni (1).

G. Jantovan (5) a stabilit că moartea violentă a populației din raionul Ungheni a constituit 55,6% din numărul total de cadavre cercetate în anii 2001–2005. Principalele cauze ale morții au fost leziunile mecanice (43,7%), asfixiile mecanice (32,4%) și intoxicațiile acute (23,8%).

Similară structură a morții violente a populației din raionul Râșcani este prezentată de I. Cuvșinov și S. Railean (4).

Încă în anii 60 ai secolului XX, la Catedra medicină legală a ISMC, Petru Areșev, a inițiat studiul legăturii de cauzalitate dintre traume și moarte, pe fundalul bolilor preexistente și a proceselor patologice grave. Ulterior, problema dată a devenit prioritară în cercetările unor colaboratori. Astfel, Gh. Baci, în teza de doctor în medicină (6), dintr-un lot de 605 cazuri de moarte violentă, a stabilit 7 asasinări a persoanelor vârstnice, care necesită îngrijiri pe motiv de boală. Dintre acestea victime au fost 2 bărbați și 5 femei, în vârstă de 62-77 ani, cărora li s-au aplicat leziuni grave cu obiecte contondente (4), instrument ascuțit (1) și prin arme de vânătoare (2).

Vorbind despre aspectele gerontologiei medico-legale, G. Bluvștein și G. Mutoi (2) recomandă a stabili: a) Numărul persoanelor de vârstă gerontologică din totalitatea celor examinate în cadrul serviciului medico-legal, în dependența de vârstă, sex, apartinere etnică, geografică, religioasă, profesională etc.; b) Valoarea factorilor agravați (maladiile preexistente, întârzierile aplicării tratamentului, deficiențele terapeutice, traumele supraadăugate etc., probleme sexologice, în declanșarea morții violente; c) Particularitățile examinărilor tanatologice (macro-micro) a persoanelor de vârstă gerontologică, principiile formulării diagnosticului și a concluziilor medico-legale; d) Metode de profilaxie a patologiei medico-legale la aceste persoane conform recomandărilor gerontologiei medico-legale.

În această ordine de idei Ion Cuvșinov și coautorii (3), prezintă caracteristica medico-legală a mortalității persoanelor de vârstă gerontologică în raionul Râșcani. Autorii au stabilit că raportul între moartea violentă și neviolentă a persoanelor bătrâne a constituit 2:1.

Obiectivele

Scopul studiului constă în sistematizarea informațiilor despre frecvența și structura morții violente a persoanelor în vârstă peste 60 de ani, precum și evidențierea factorilor de risc, care contribuie la victimizarea lor.

Material și metode

În calitate de material pentru investigație au servit cazurile de moarte violentă a persoanelor în vârstă de peste 60 ani, cercetate în anii 2010–2011 în secția tanatologie a CML. Studiului a fost supus un lot de 383 de rapoarte medico-legale din arhiva instituției, referitoare la diverse forme de moarte violentă. Indicii numerici au fost sistematizați și analizați în funcție de sexul și vârsta persoanelor în etate, de caracterul agentului traumatic care a declanșat moartea violentă.

Rezultate și discuții

Cercetările noastre au demonstrat că moartea violentă a persoanelor vârstnice (peste 60 ani) au constituit 7,4% din numărul cadavrelor, cercetate în perioada respectivă. S-a constatat că moartea violentă a fost condiționată de mai mulți factori externi (tab.1).

Dintre aceștia esențial au predominat în structura morții violente agenți traumatici mecanici (47,0%), urmași de intoxicațiile acute (24,4%) și asfixiile mecanice (19,4%). Ceva mai rar, în calitate de cauze tanatogeneratoare, au fost agenții fizici (9,2%).

S-a stabilit că aproape jumătate (41,0%) din numărul morții violente s-a înregistrat la persoanele de 61-65 ani, indiferent de categoria factorilor de acțiune asupra organismului. Apoi, incidența morții violente la oamenii bătrâni, la toate formele de agresiune, descrește treptat, constituind o diferență aproape de 10 ori, dintre reprezentanții vârstelor de 61-65 ani și longevivi (peste 85 ani).

Tabelul 1

Incidența morții violente a vârstnicilor în funcție de cauzele tanatogeneratoare

	Grupele de vârstă, ani	Factorii traumatizanți								Total	
		Traume mecanice		Intoxicații acute		Asfixii mecanice		Agenți fizici			
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1	61-65	75	41,9	32	34,4	33	44,6	17	48,6	157	41,0
2	66-70	36	20,1	27	29,1	16	21,6	7	20,0	86	22,5
3	71-75	24	13,4	18	19,4	17	23,0	5	14,3	64	16,7
4	76-80	21	11,7	6	6,4	2	4,0	3	8,6	32	8,5
5	81-85	13	7,3	6	6,4	5	6,8	2	5,7	26	6,8
6	Peste 85	10	5,6	4	4,3	3	-	1	2,8	19	4,5
Total		179	100	93	100	76	100	35	100	383	
	abs.	179		93		76		35		383	
	%	47,0		24,4		19,4		9,2		100%	

Tabelul 2

Distribuția factorilor provocatori de moarte violentă a persoanelor în etate

Formele de acțiune	Agenții traumatici	Grupele de vârstă, ani												Total	
		61-65		66-70		71-75		76-80		81-85		Peste 85			
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Traume mecanice	Trauma cranio-cerebrală	44	40,7	21	19,5	15	13,9	11	10,2	9	8,3	8	7,4	108	60,4
	Traume asociate	15	42,9	7	20	5	14,3	6	17,2	1	2,8	1	2,8	35	19,6
	Traume toraco-abdominale	6	37,5	4	25	3	18,8	1	6,2	2	12,5	-	-	16	8,9
	Traume vertebro-medulare	4	28,3	4	28,3	1	7,4	3	21,2	1	7,4	1	7,4	14	7,8
	Obiecte ascuțite	4	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2,2
	Arme de foc	2	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1,1
														179	100
Intoxicații acute	Cu etanol	23	38,4	17	28,3	13	21,7	4	6,8	1	1,6	2	3,2	60	64,5
	Cu monoxid de carbon	5	22,7	10	45,4	3	13,7	2	9,1	-	-	2	9,1	22	23,7
	Alte toxice	4	36,4	-	-	2	18,2	-	-	5	45,4	-	-	11	11,8
														93	100
Asfixii mecanice	Spânzurare	11	39,3	7	25	6	21,4	-	-	3	10,7	1	3,6	28	36,8
	Aspirația corpurilor eterogeni	13	43,4	8	26,7	6	20	-	-	1	3,3	2	6,6	30	39,5
	Înec	4	36,4	1	9,1	5	45,4	-	-	1	9,1	-	-	11	14,5
	Sugrumare, strangulare	5	83,3	-	-	-	-	1	16,7	-	-	-	-	6	7,9
	Alte forme	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-	1	1,3
														76	100
Agenți fizici	Hipotermie	12	54,5	5	18,5	5	18,5	3	11,1	1	3,7	1	3,7	27	77,2
	Arsuri termice	4	57,2	2	28,6	-	-	-	-	1	14,3	-	-	7	20
	Electrocuție	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2,8
														35	100

Prin analiza incidenței morții violente în cadrul unui deceniu de vârstă a decedaților, s-a obținut următoarele date. La persoanele în vârstă de 61-70 ani incidența cauzelor generatoare de moarte a depășit rata de 60% (62% – în traumele mecanice și 68,6% – la acțiunea agenților fizici). În grupa vârstelor de 71-80 ani nivelul incidenței a oscilat între 22,9% (acțiunea agenților fizici) și 27,0% (în cazurile de asfixii mecanice). După cum era și de așteptat, la persoanele peste 80 de ani incidența tuturor formelor de agresiune cu consecințe letale a fost cea mai mică: 6,8% (intoxicații acute) și 12,9% (în traumele mecanice).

Analiza indicilor ce țin de caracteristica formelor de acțiuni tanatogeneratoare a morții violente a persoanelor peste 60 de ani (tabelul nr. 2) a demonstrat următoarele. În cadrul traumatismelor mecanice, cauzele nemijlocite a morții mai frecvent au fost traumele cranio-cerebrale (60,4%) și traumele asociate (19,6%), iar în cazul intoxicațiilor acute decese s-au instalat preponderent prin intoxicații cu etanol (64,5%) și monoxid de carbon (23,7%). Moartea bătrânilor prin asfixii mecanice a fost predominantă (54,0%) de obturarea căilor respiratorii cu mase vomitive sau corpuri eterogene (39,5) și cu apă în timpul înecului (14,5%). Actele suicidale prin spânzurare constituie 36,8% din numărul cazurilor de asfixii mecanice. Dintre acțiunea agenților fizice au predominat cazurile de moarte a oamenilor în etate prin hipotermie generală (77,2%) și arsuri termice (20,0%).

Concluzii

1. Moartea violentă a persoanelor în vârstă peste 60 de ani a constituit 7,4%% din numărul de cadavre cercetate în secția tanatologie a CML în anii 2010–2011. Aproape jumătate (41%) din cazuri vârsta decedaților a fost de 61-65 ani.

2. În structura morții violente a vârstnicilor au predominat traumele mecanice (47%), urmate de intoxicațiile acute (24,4%) și asfixiile mecanice (19,4%).

3. Cauzele nemijlocite a morții violente prin acțiunea agenților mecanici, mai frecvent au fost traumele cranio-cerebrale (60,4%) și traumele asociate (19,6%); în intoxicațiile acute au predominat intoxicațiile cu etanol (64,5%) și monoxid de carbon (23,7%); în asfixiile mecanice au predominat obturarea căilor respiratorii cu mase vomitive și corpuri eterogene (39,5%) sau înec (14,5%). Cazurile de moarte a oamenilor în etate prin hipotermie mai frecvent se înregistrează (77,2%) în cadrul acțiunii agenților fizici.

Bibliografie

1. Baci Gh. Structura și particularitățile morții violente în Republica Moldova. În: Mater. I-lui Congres al medicilor legiști din RM, Chișinău, 2001, p. 33-36.
2. Bluvștein G., Mutoi G. Aspecte ale gerontologiei medico-legale. În: Rezumatele comunicărilor la conferința științifico-didactică anuală la ULIM, Chișinău, 1998, Ed. II, p. 150-151.
3. Cuvșinov I., Mutoi G., Railean S. Caracteristica medico-legală a mortalității persoanelor de vârstă gerontologică în raionul Râșcani. În: Symposia professorum, ULIM. Chișinău, 2002, p. 29-30.
4. Cuvșinov I., Railean S. Structura, etiopatogenia și dinamica morții violente în raionul Râșcani în perioada anului 2003-2005. În: Mater. Conf. a II-a a medicilor legiști din Republica Moldova. Chișinău, 2006, p. 82-85.
5. Jantovan Gr. Structura morții violente în raionul Ungheni. În: Mater. Conf. a II-a a medicilor legiști din Republica Moldova. Chișinău, 2006, p. 85-88.
6. Бачу Г.С. Удельный вес, характер и судебно-медицинское значение предшествующих заболеваний при экспертизе насильственной смерти. Диссертация, кандидатская, Кишинёв, 1966, 321с.